

Mottagare:

u.remissvar@regeringskansliet.se

marie.torn@regeringskansliet.se

Östersund 2024-06-12

Remissvar avseende betänkandet Skolor mot brott (SOU 2024:17)

Diarienummer U2024/00726

Riksföreningen för skolsköterskor har tagit del av betänkandet och önskar framföra följande:

Sammanfattning:

Riksföreningen för skolsköterskor välkomnar att mer görs gällande brottsförebyggande arbete. Riksföreningen tillstyrker i stort de förslag i betänkandet som syftar till en större systematik och en ökad samverkan kring det brottsförebyggande arbetet. Det är positivt att betänkandet lyfter fram skolan som en viktig samarbetspartner och även lyfter fram flera former för samverkan som redan idag är existerande på flera platser runt om i landet.

Skolan har redan idag ett uppdrag att lyfta värdegrunds- och trygghetsfrågor. Riksföreningen för skolsköterskor ser dock en farhåga i att fler uppgifter inom det mer direkta brottsbekämpande uppdraget ska lyftas över till skolan. Vi anser att ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete kan rymmas i det uppdrag skolan redan har idag gällande värdegrunds- och trygghetsfrågor och att frågor såsom i punkt **8.2.1** (Skolverket betonar kartläggningar som underlag för det förebyggande arbetet) redan adresseras i skolan. Att kartlägga och analysera specifikt brottslighet i skolan kräver kunskaper som vi idag inte anser finns inom skolan och vi är tveksamma att just detta ska ligga på huvudmannen och skolans personal.

10.2.1 Riksföreningen understryker att skolan har en viktig roll i att förebygga framtida brottslighet, det vill säga att barn och unga utvecklar ett kriminellt beteende. En trygg skolgång och lyckade skolprestationer är skyddsfaktorer för normbrytande beteende och kriminalitet. Därför är tidiga insatser av största vikt i skolan. Att ge elevhälsan ett bredare uppdrag genom att inrymma ett ökat föräldrastöd kan vara en del i dessa tidiga insatser. Genom skolsköterskans lagstadgade hälsosamtal som äger rum redan i förskoleklass finns goda möjligheter att redan på ett tidigt stadium fånga upp bland annat skolsvårigheter, normbrytande beteende och svårigheter i kamratrelationer och på så sätt möjliggöra tidiga insatser.

10.2.3 Insatser behöver vara tidiga, träffsäkra och samordnade och Riksföreningen anser att för att kunna uppnå detta bör elevhälsan vara tillräckligt dimensionerad och att det bör regleras en minimibemanning inom elevhälsan.

10.4 Skolan behöver samverka med andra i det brottsförebyggande arbetet. Det anser Riksföreningen är av största vikt och redan idag finns det goda exempel på samverkan, både på individnivå men även på områdesnivå. Det är dock viktigt att se över dessa samverkansformer och utvärdera dessa så att det finns evidens bakom åtgärderna. Även sekretesslagstiftningen kan behöva ses över.

11.2.1 Flera skolor saknar aktuella krisplaner som inkluderar situationer med väpnat våld. Riksföreningen anser att detta kan rättas till genom att tydligt klargöra vilken myndighet som har ansvaret att säkerställa att samtliga skolor har de planer som krävs och behövs.

15.1 Skolan behöver samverka med andra aktörer i ärenden om oro för skolattacker. Skolan är även i behov av att samverka och kommunicera med olika externa aktörer i sitt arbete med att förebygga eller förhindra skolattacker. Exempelvis Barn- och ungdomspsykiatri då elever kan ha en pågående kontakt där. Detta kan försvåras av gällande sekretesslagstiftning, om inte samtycke kan inhämtas, därför behöver detta ses över för att dessa parter ska kunna dela information sinsemellan.

16.3.1 Riksföreningen ser svårigheter i den kartläggning, som betänkandet föreslår, som alla skolor ska göra avse brott, det vill säga handlingar som är belagda med straff i svensk lagstiftning. Detta kräver, enligt Riksföreningen, en stor utbildningsinsats för huvudmannen, rektor, skolpersonal då det är mer komplext än de kartläggningar som i dag görs avseende mobbing etc. Även om betänkandet lägger fram förslag att Brottsförebyggande rådet (Brå) och Statens skolverk ska ta fram ett stödmaterial som beskriver hur förskolor, skolor och fritidshem på ett effektivt sätt kan genomföra det kunskapsbaserade brottsförebyggande arbete som åläggs dem så innebär det ett helt nytt kunskapsområde för skolans personal.

16.4.2 Riksföreningen tillstyrker förslaget att huvudmannen får ansvar för att det ska finnas en beredskapsplan för allvarliga våldssituationer. Riksföreningen anser även att det tydligt ska preciseras vem som ansvarar för uppföljning av att planen upprättas och hur beredskapsplanen tillämpas.

16.5 Skolan är inte, och ska inte vara, en allmän plats, därför tillstyrker Riksföreningen för skolsköterskor tillstyrker förslaget att en bestämmelse läggs till i skollagen som ålägger huvudmannen att se till att det på förskole- eller skolenheten vidtas åtgärder för att obehöriga inte ska ges fritt tillträde till förskole- eller skolenhetens område under tid då verksamheten pågår. Riksföreningen vill även att det tas i beaktande att även se över möjligheten till kameraövervakning och att alla skolors dörrar både utomhus och inomhus kan låsas och att ett passersystem ska finnas på alla skolor. Som det ser ut idag är de flesta skolor olåsta och klassrumsdörrar går inte att låsa. Riksföreningen anser att det även behöver tas fram förslag/guide på rutiner för besökande och kontroll av dessa.

16.6 Riksföreningen avstyrker förslaget att införa bestämmelser i skollagen som reglerar en möjlighet att besluta om undersökning av väskor och andra föremål inom skolans område under vissa förutsättningar. Vi anser att om misstanke om föremål i väskor etc. uppstår ska

vårdnadshavare kontaktas i första hand. I andra hand anser vi att polis ska tillkallas. Vi ser en farhåga med att förslaget kan medföra en väsentlig risk för den personal som åläggs denna uppgift. Förslaget kan även utgöra ett hinder i det viktiga relationsskapande uppdraget som skolans personal har.

16.7 Skolan ges ett ansvar att polisanmäla vid misstanke om brott. Utredningens föreslår att det införs i skollagen en bestämmelse som reglerar skolans ansvar att polisanmäla vid misstanke om att en elev har begått ett brott. Riksföreningen tillstyrker delvis det förslaget men vill lyfta följande: Detta förutsätter att kunskap om vad som är ett brott i enlighet med svensk lag och inte finns hos huvudmannen och rektor. Förslaget innebär att en misstanke om att en elev har begått ett brott i samband med verksamheten ska anmälas till Polismyndigheten. Bestämmelsen är inte avgränsad till brott av viss typ eller visst allvar. Som utgångspunkt omfattas således alla fall av misstänkta brott som begås av elever vid skolan eller fritidshemmet i samband med verksamheten. Vi menar att detta ställer mycket höga krav på juridisk och rättslig kompetens hos rektor, annars ser vi en farhåga i att antingen anmäls misstänkta brott inte alls eller så anmäls allt som "gissningsvis" kan vara ett brott. I förslaget nämns även att skolan emellertid kan underlåta att polisanmäla om övervägande skäl talar emot det, genom den skrivningen riskerar det att bli godtyckligt och upptill enskild huvudman/rektor att avgöra. Det i sin tur borgar inte för en rättsäkerhet.

18.1.1 Brottsförebyggande arbete. I betänkandet skrivs fram att huvudmannen ska se till att det på varje förskole- och skolenhet bedrivs ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete. Det innebär att en lägesbild över brottslighet som förekommer i samband med verksamheten ska tas fram. Lägesbilden ska innehålla en kartläggning av brottsligheten och en analys av kartläggningens resultat. Riksföreningen vill här påtala att det kan finnas händelser där EMI (elevhälsans medicinska insats) gjort en anmälan och är då förhindrad på grund av sekretess att dela detta med huvudmannen.

Mia Göransdotter Hammar
Ordförande
Riksföreningen för skolsköterskor

Marie Wahlman
Ledamot
Riksföreningen för skolsköterskor